

Rapportering fra Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet

For koordineringsgruppen ved PLU/NTNU

May Britt Postholm og Anita Normann

1. april, 2014

Rapportering fra Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet

Våren 2014 ble det gjennomført fire samlinger i Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet. Det ble gjennomført felles samlinger for Region Nord-Norge og Region Midt-Norge og for Region Sørvest og Region Vest. Disse to samlingene ble gjennomført 3. og 13. februar, henholdsvis på Værnes og på Flesland. For OFA-region og for region Oslo Nord ble samlingene gjennomført regionsvis den 11. og 12. mars, henholdsvis i Moss og på Gardermoen. Programmet for samlingene var det samme, men det ble gjort noe små endringer underveis i de oppsatte presentasjonene (se vedlegg 1).

Utgangspunktet for gruppearbeidet på samlingene var rammet inn av spørsmål utformet av NTNU, i tillegg til at deltakere i koordineringsgruppen hadde innledninger knyttet til gruppearbeidene. På slutten av hver samling satt deltagerne i sine respektive hjemmeinstitusjoner for å evaluere samlingen og rapportere sine erfaringer fra den skolebaserte kompetanseutviklingen. Punktene i rapporteringen besto av åpne spørsmål som omhandlet opplevelse av læring på samlingen, det konkrete arbeidet i skolene og møtene med skolene/skoleeier, det konkrete arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling på egen institusjon, kommende utfordringer, kommende muligheter og ønsker for neste samling (se vedlegg 2). Lærerutdannernes svar på de åpne spørsmålene er et resultat av hva som var fremtredende i deres refleksjoner da de gjennomførte evalueringen.

Alle de 20 (HiVe og HiBu nå en institusjon, og Universitetet i Tromsø og Høgskolen i Finnmark er en institusjon) deltakende institusjonene har svart. Deltakernes svar er analysert deskriptivt i kategorier og presentert i tabeller. Svarene vil kunne gi en innsikt i arbeidet med den skolebaserte kompetanseutviklingen etter at lærerutdannerne som startet opp høsten 2013, har jobbet 6-7 måneder som støttespillere i kompetanseutviklingen. Ansatte i UH-institusjonene som deltok i piloten av den skolebaserte kompetanseutviklingen, er ca to måneder inn i sitt 4. semester som tilbydere. Vi har ikke skilt ut svarene fra UH-institusjonene som var med i piloteringen av den skolebaserte

kompetanseutviklingen, da det ikke nødvendigvis er de samme personene som er deltakere i tilbydergruppene i de gjeldende institusjonene. Vi har likevel noen inntrykk fra samlingene knyttet til den ulike erfaringen UH-institusjoner har med å delta i skolebasert kompetanseutvikling. Disse presenteres i rapportens siste del; avsluttende refleksjoner.

I tabellene som presenteres tilsvarer tallet i kolonnen "sum", antall institusjoner av de 20 som har gitt den spesifikke evalueringen.

Vedlegg

Vedlegg 1: Program for samlingene

Vedlegg 2: Evalueringsskjema

Oppsummering av evalueringene fra andre samling i Nettverk for kompetansemiljøer i den skolebaserte kompetanseutviklingen på ungdomstrinnet

Tabell 1a: Opplevelse av læring på samlingen

Når det gjelder forskning i skolebasert kompetanseutvikling	Sum
Fint å snakke om problemstillinger og erfaringdeling rundt hvordan andre institusjoner jobber med forskning	2
Problemstillingene som kom frem i oppsummeringen var nyttige, hjalp til med konkretisering	1
Bekreftelse av at aksjonsforskning/aksjonslæring på institusjonsnivå er viktig	1
Fikk nye idéer til forskning	6
Fikk støtte for egne forskningsidéer	1
Påminnelse om at en kan forske på seg selv	1
Har fått innspill på hva vi kan forske på, men trenger nettverk for å drive frem slike prosjekter	1
Glad for at det opprettes forskningsgrupper i prosjektet	3
Ikke nok tid til å diskutere grundig nok	1
Bra med vekt på forskning, synd med de som tenker at det er vanskelig gjennomførbart	1
Opplever forskning på siden av skolebasert kompetanseutvikling, fordi ressursene mangler	1

Avsatt tid på samlingene til drøfting av forskningsidéer er godt tatt imot. Samlingene i nettverket for skolebasert kompetanseutvikling synes derfor å ha vært en god arena for presentasjon av egne tanker rundt forskning i prosjektet, utveksling av kommentarer til andres idéer og problemstillinger, og ikke minst når det gjelder utvikling av nye idéer til hva man kan forske på i prosjektet, som nevnes av hele seks UH-institusjoner. En av institusjonene nevner dessuten konkret at det å drøfte tanker rundt forskning i prosjektet samtidig bidrar til å lettere "se" flere av de mulighetene for gjennomføring av forskning som faktisk finnes innenfor ungdomstrinnssatsingen. Det er også verd å merke seg at tre UH-institusjoner spesifikt nevner det som positivt at det opprettes forskningsgrupper i prosjektet på tvers av UH-institusjoner. Samtidig sier én UH-institusjon at selv om de har fått innspill på hva de kan forske på, savner de likevel et nettverk for å drive fram slike prosjekter, og at det blir viktig å få støtte i Nettverk for kompetansemiljøer.

Som tabellen viser, nevnes det fra én UH institusjon at mangel på tid avsatt på samlingen til å drøfte mulighetene for eget forskningsarbeid førte til at

diskusjonene ikke ble grundige nok. Det pekes også på av én institusjon at forskningen oppleves som å være på siden av den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Tabell 1b: Opplevelse av læring på samlingen

Når det gjelder utviklingsdelen i skolebasert kompetanseutvikling	Sum
Nyttig erfaringsdeling i grupper	6
ITP viktig verktøy	1
Bra å få høre erfaringer fra en rektor som har deltatt i skolebasert kompetanseutvikling	5
Bra å høre erfaringer fra en ressurslærer	3
Påminnet viktigheten av organisasjonsutvikling som tema	1
Har fått bekreftet at rektor og ressurslærer spiller en sentral rolle	1
Gode presentasjoner fra NTNU	2

Som det framkommer av programmet (vedlegg 1), ble det på samlingen lagt opp til ulike gruppekonstellasjoner, hvor lærerutdannere blant annet ble plassert sammen på tvers av UH-institusjoner. Representanter fra sentrene deltok også i disse tverr-institusjonelle gruppene. Tabellen over viser at seks UH-institusjoner peker på en slik erfaringsdeling i grupper som nyttig.

De forskjellige gruppeøktene på samlingen ble innledet og igangsatt av ulike aktører, og både presentasjoner fra NTNU og fra en invitert rektor ble godt tatt i mot. Lærerutdannere fra fem institusjoner nevner spesifikt at det er nyttig å høre erfaringer fra en rektor som både har deltatt i piloten og som nå er deltager i første pulje av den nasjonale satsingen på utvikling av ungdomstrinnet. Ord som "inspirerende", "interessant" og "nyttig" brukes av flere for å beskrive rektors foredrag. Én UH-institusjon foreslår dessuten at alle skoleledere og skoleeiere i prosjektet bør få anledning til å høre på denne rektorens erfaringer, som et godt eksempel på viktigheten av å ha et fokus på organisasjonsutvikling i den skolebaserte kompetanseutviklingen og hvordan dette kan gjøres.

Under planlegging av denne samlingsrunden ble det lagt opp til at det også skulle dannes egne grupper for hvert av de ulike satsingsområdene i prosjektet, og at de respektive nasjonale sentrene skulle innlede drøftingen i disse gruppene. Da påmeldingene var gjennomført, viste det seg imidlertid at dette ble upraktisk ettersom det for noen av satsingsområdene innenfor grunnleggende ferdigheter var svært få påmeldte lærerutdannere. Det ble derfor besluttet av koordineringsgruppa, i samråd med sentrene, at det på samlingen ble opprettet én gruppe knyttet til satsingsområdet *klasseledelse*, og én gruppe knyttet til de *grunnleggende ferdighetene*. I den siste gruppa innledet en ressurslærer, invitert av Skrivesenteret. Tre UH-institusjoner nevner spesifikt at

det var både positivt og lærerikt å få høre på en ressurslærerers erfaringer fra samarbeidet med skoleledelsen, med skolens lærere og med sin UH tilbyder.

Når både foredraget fra rektor (som foregikk i plenum) og presentasjonen fra ressurslærer (som foregikk i gruppen for satsingsområdet *grunnleggende ferdigheter*) ble så godt mottatt som det ble, har nok det sammenheng med den betydningen disse aktørene (skoleleder og ressurslærer) har for selve prosjektet, noe det også pekes på fra én av UH-institusjonene.

Tabell 2a: Det konkrete arbeidet i skolene og i møtene med skolene/skoleeier i den skolebaserte kompetanseutviklingen

<i>Noe som har gått bra og tanker rundt dette</i>	Sum
Dialogen med skolene viktig, må jobbe relasjonelt på alle plan dersom dette skal bli forankret både hos oss selv og på de enkelte skolene	1
Fruktbart dersom skoleier og skoleleder drar i samme retning	1
God oppfølging av rektorer	2
Fått rektorer til å innse at skoler har ulike behov, ikke bare å sende lærere på kurs	1
Har vært lurt å bruke lang tid på initieringsfasen	1
Innledende faser gode, har klart å møte lærerne der de er	1
God prosess i skolene i gjennomføring av ståstedsanalyse og videreutvikling av prosjektplan	1
Kartlagte behov utgangspunkt for forelesninger	1
Godt mottatt av skolene	3
Veldig positivt møte med lærerne, fint å få prøve ut lese- og læringsstrategier	1
Aksjonslæring som metode fungerer godt	1
Et helheltig fundament, godt forskningsmessig grunnlag	1
Har greid å integrere satsingen med andre satsinger	1
Samarbeid med skolenes utviklingsgrupper der ressurslærere deltar har gått bra	1
Bruk av ressurslærere fungerer godt på enkelte skoler	1

Som tabellen over viser, nevner lærerutdannerne mange ulike faktorer når de blir spurt om å peke på noe som har gått bra i det konkrete arbeidet ute på skolene. Tre UH-institusjoner framholder at de er blitt tatt godt imot av skolene og to nevner at de har fått god oppfølging av rektor. Vi kan også lese av evalueringene at noen mener det går best på de skoler der rektor er en aktiv aktør i prosjektet, og også dersom rektor og ressurslærer samarbeider godt. Det er ikke bare samarbeidet med skolens rektor som nevnes som positivt, men også samarbeidet mellom tilbyder og skolens utviklingsgruppe. En annen positiv erfaring som framkommer i evalueringen, er det konkrete samarbeidet mellom tilbydere og skolens lærere om utprøving av ulike læringsstrategier.

Mange av lærerutdannerne synes å være svært bevisste på den viktige oppstartfasen i et utviklingsprosjekt. Noen av aktørene nevner i den forbindelse både viktigheten av å møte skolene der de er samt å bruke nok tid på å få fram skolens behov. Noen UH-institusjoner mener til og med at de i andre semester av samarbeidet fremdeles befinner seg i en startfase av arbeidet. I tillegg pekes det på den viktige relasjonelle jobbinga og dialogen med skolene, slik at alle aktører drar i samme retning. Denne type arbeid er noe som det tar tid å utvikle

og mange av lærerutdannerne er opptatt av å ta den tida som trengs nettopp for å etablere og videreutvikle gode relasjoner.

Tabell 2b: Det konkrete arbeidet i skolene og i møtene med skolene/skoleeier i den skolebaserte kompetanseutviklingen

<i>Noe som har vært problematisk og tanker rundt dette</i>	Sum
Mangel på tid i lærerutdanningen	1
For lite ressurser knyttet til arbeidet i skolene	1
Lange reiser	2
Prioritering internt i UH-institusjoner	1
Skoleier- noen vil støtte, andre styre	2
Det er problematisk at privatskolene ikke har en tydelig skoleeier	1
Kommunikasjon mellom skoleeier og rektor	1
Få rektorer til å innse at det er forskjell på kurs og erfaringsbaserte samlinger	1
Å veilede rektorer som ikke vil bli veiledet	1
Skoleleders deltakelse og rolle ikke er forstått	3
Noen rektorer deltar lite og sikrer ikke arbeid i mellomperioder	2
Skolene bruker lang tid på å definere sine behov, kommer sent i gang	1
Skolenes prioritering ift tid (kollektiv læring) liten forståelse av hva skolebasert kompetanseutvikling innebærer på enkelte skoler	1
Mangel på tid, kunnskap og strukturer på enkelte skoler	1
Vanskelig å få enkelte lærere til å endre seg	1
At rektor er ressurslærer	1
Savner samarbeid med ressurslærer	1
Krevende å forholde seg til mange aktører, prosjektleder Gnist, utviklingsveiledere, skoleier, ressurslærere, hvem gjør hva	2
Dårlig kontakt med ressurslærere	1

Når det gjelder hva som har vært problematisk i arbeidet på skolene og i møtet med skoleledere og skoleeiere, ser vi at mange av de faktorene som lærerutdannerne peker på nå, etter andre samling, er de samme som ble nevnt som problematiske i oppstarten av prosjektet (jf. Rapport fra nov. 2013).

Mangel på tid oppleves fremdeles som utfordrende i prosjektet. Dette gjelder både lærerutdannernes tid og generelt mangel på tid på de enkelte skolene. Mer spesifikt handler det også om manglende nødvendig prioritering ift. tid ute på skolene til å gjennomføre det som en skolebasert kompetanseutvikling innebærer, noe som understrekes av én UH-institusjon. Noen skoler bruker dessuten lang tid på å definere sine behov, noe som kan føre til at refleksjonsprosessen ifølge lærerutdannerne ved én institusjon blir litt for komprimert. Et siste moment som er knyttet til tid handler om lærerutdannernes reisetid, og nevnes av to institusjoner i forbindelse med spørsmål 2b.

En faktor som kan ha nær sammenheng med tid, og som også ble nevnt i den forrige rapporten, er knyttet til ressurser i prosjektet. Lærerutdannerne ved

én institusjon peker på at ressursfordelinga samt den interne prioriteringa på de forskjellige UH-institusjonene kan være problematisk.

Videre ser vi at utfordringer rundt skoleleders oppdrag og rolle og prosjektets forankring hos ledelsen på de enkelte skoler fremdeles nevnes som problematiske områder. Tre UH-institusjoner nevner at rektors deltagelse og rolle ikke er forstått. Det pekes også på at bestillingskompetansen til UH ikke er forstått (nærmere bestemt at enkelte rektorer ikke ser forskjellen på kurs og erfaringsbaserte samlinger), samt at noen rektorer deltar lite og ikke legger til rette for nødvendig arbeid og utprøving mellom de gangene UHs representanter besøker skolen.

Det siste punktet vi vil løfte fram i denne delen er knyttet til de mange aktørene i prosjektet. Både uformelt i løpet av samlingen, samt når lærer-utdannerne sitter sammen i sine hjemmeinstitusjoner og besvarer evalueringen, nevnes dette som utfordrende. To UH-institusjoner sier at de opplever det som krevende å måtte forholde seg til mange aktører samt å finne ut hvem som gjør/skal gjøre hva. Lærerutdannerne ved én institusjon opplever en rolleblanding ute på en av sine skoler, gjennom at rektor også er skolens ressurslærer. Forholdet til ressurslærer kommenteres også på andre måter. En institusjon sier de har dårlig kontakt med ressurslærer og en annen institusjon poengterer at samarbeid med ressurslærer savnes.

Tabell 3a: Det konkrete arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling på egen institusjon:

<i>Noe som har gått bra og tanker rundt dette</i>	Sum
Viktig med regelmessig møtevirksomhet på egen institusjon	1
Gode erfaringer med å jobbe tverrfaglig (team)	9
Deling av opplegg og erfaringer	1
Dele undervisningsopplegg på fronter	1
Felles planlegging bra	1
Viktig med god og tydelig prosjektledelse	3
Viktig at to personer møter skolene	3
Nyttig å erfare skolers forskjellighet og hvordan vi kan møte dem	1
Bidrar til læring for lærerutdanningen	1

Hele ni UH-institusjoner nevner gode erfaringer med å jobbe tverrfaglig som noe som er gått bra i arbeidet på egen institusjon. Det er likevel tydelig at lærerutdannerne som deltar i prosjektet organiserer seg noe ulikt. En institusjon peker på betydningen av å ha en ressursgruppe for hvert fag. Andre jobber i tverrfaglige team, og i den forbindelse understreker for eksempel én UH-institusjon at ved å koble sammen faglærere fra flere ulike fagseksjoner framstår UHs representanter som enda mer profesjonelle i møtet med lærerne ute på skolene. I noen tilfeller ser det ut til at teamene som jobber med prosjektet ute på skolene også utgjør en forskergruppe på egen institusjon.

Tre UH-institusjoner nevner at de har prioritert å være sammen ute på skolene, og at de nettopp lærer av hverandre gjennom å organisere seg på denne måten. Dette nevnes av en institusjon også som én av måtene som prosjektet bidrar til lærerutdannernes egen læring på. Noe annet som også bidrar til det sistnevnte, er den interne kompetanseutviklinga som har foregått på egen institusjon, slik lærerutdannerne ved én institusjon nevner i sitt evalueringsskjema.

Både felles planlegging i forkant av møter med skolene samt deling av opplegg og erfaringer fra de gjennomførte skolemøtene med kolleger på egen institusjon er viktig for lærerutdannerne. Én UH-institusjon nevner spesifikt viktigheten av regelmessig møtevirksomhet blant tilbydergruppa og mener dette har gått bra på egen institusjon. En god og tydelig prosjektledelse lokalt på UH-institusjonen har stor betydning for lærerutdannernes arbeid ute på skolene, og nevnes av tre UH-institusjoner som noe som har gått bra i prosjektet så langt. I

evalueringen nevner dessuten lærerutdannerne ved én institusjon det som positivt at prosjektlederen på deres institusjon har kontakt med samtlige skoler de jobber med, noe som har bidratt til å avklare forventninger.

Flere av UH-institusjonene har gjennomført heldagsseminar som en del av eget læringsarbeid. Dette for å planlegge sammen, eller for å oppsummere erfaringer fra prosjektets første semester, slik én institusjon spesifikt nevner i sin evaluering.

Det kan altså synes som om UH-institusjonene opplever deltagelsen i prosjektet som både interessant, lærerikt, viktig og givende. En UH-institusjon uttrykker det slik: "Det gir en god følelse å få være ute i praksisfeltet og å få gjøre en forskjell".

Tabell 3b: Det konkrete arbeidet med skolebasert kompetanseutvikling på egen institusjon:

<i>Noe som har vært problematisk og tanker rundt dette</i>	Sum
Finne tid til fellesmøter	3
Jobbe mer for å etablere team	3
Mer tid til erfaringsutveksling	2
Manglende diskusjonsfellesskap	1
Ønske om at flere deltar på samlinger samtidig	2
For lite ressurser til å utføre prosjektet	3
Reising – lang tid med overnatting	1
Tid nok til å følge opp den enkelt skole	1
Enda flere aktører som nødvendigvis ikke forstår oppdraget på samme vis	1
Utfordring være fleksibel overfor skolene og forutsigbarhet i UH	1
Forankring i ledelsen og resten av personalet	1
Må få studieleder mer med	1
Fulle arbeidsplaner i utgangspunktet	1
Langvarige ansettelsesprosesser	1
Fokus på forskningsdelen i prosjektet	1

Også for dette spørsmålet er det store variasjoner i hva UH-institusjonene peker på som problematisk. Noen punkter går imidlertid igjen, og flere av disse sammenfaller dessuten med det som ble pekt på som utfordrende eller problematisk i spørsmål 2b, knyttet til utfordringer i møtet med skolene.

Mangel på tid er noe som er gjenkjennelig for flere. For spørsmålet som gjelder tabellen over, er mangel på tid knyttet opp mot for eksempel tid nok til å gjennomføre fellesmøter og til å bedrive nødvendig erfaringsutveksling. Videre nevnes tid til å reise ut til skolene samt tid til å følge opp de enkelte skolene.

Teamdanning er det punktet som i forrige tabell (tabell 3a) ble pekt på som svært positivt av mange UH-institusjoner. Det kommenteres samtidig i evalueringen at det oppleves som ensomt å være den eneste innen en seksjon som er involvert i prosjektet. Det er derfor interessant å merke seg at tre UH-institusjoner nettopp ønsker å fokusere mer på oppretting av egne team. Dette kan dreie seg om rene fagteam, men også om tverrfaglige team der lærerutdannere med ulik fagkompetanse møtes og samarbeider om oppgaver i prosjektet. Når det nevnes av én UH-institusjon at man opplever et manglende diskusjonsfellesskap, kan dette punktet også sees i sammenheng med nettopp fravær av teamorganisering blant de lærerutdannerne som er involvert i prosjektet.

Problematikk rundt ressurser nevnes av tre UH-institusjoner. Lærer-utdannerne ved disse institusjonene mener de ikke har de ressursene som trengs til å utføre prosjektet etter intensjonene. Dette kan også ha sammenheng med punktet om langvarige ansettelsesprosesser, som nevnes av én UH-institusjon som problematisk. I nær tilknytning til dette nevnes det av én institusjon at lærerutdannernes arbeidplaner i utgangspunktet er fulle. Det oppleves videre som en utfordring at man på den ene siden skal være fleksibel overfor de deltagende skolene man samarbeider med, samtidig som det innenfor UH-systemet må være en viss grad av forutsigbarhet. Én institusjon framholder at dette kan være ønsket som det er vanskelig å forene.

Det er ikke bare de lærerutdannerne på en UH-institusjon som er direkte involvert som nødvendigvis er de eneste som skal ha kjennskap til institusjonens deltagelse i det store nasjonale prosjektet. Det påpekes fra én av UH-institusjonene at det er viktig med forankring både i ledelsen i egen institusjon og i resten av personalet. En annen institusjon nevner viktigheten av at studieleder må mer med i arbeidet.

Også i tilknytning til spørsmål 3b, om utfordringer innenfor egen institusjon når det gjelder arbeidet med ungdomstrinnsprosjektet, nevnes punktet om prosjektets mange aktører. Én UH-institusjon er bekymret for at de mange aktørene ikke nødvendigvis forstår oppdraget på samme måte, noe som kan gjøre samarbeidet mellom aktørene problematisk.

Tabell 4: Kommende utfordringer i den skolebaserte kompetanseutviklingen

Kommende utfordringer	Sum
Forankring i ledelsen i lærerutdanningen	1
Hvordan være tilbyder på skolen sine premisser, samtidig som vi skal støtte egne studenter	1
Informasjonsflyt i egen institusjon	1
Styrke samhandling i tilbydergruppen	1
Økonomi og tidsbruk	2
Å starte opp pulje 2 mens pulje 1 er i gang	11
Matche skolene sine behov	1
Vi faglærere kan for lite om skoleutvikling	1
Få med flere faglærere som er villige til å sette seg inn i skolebasert kompetanseutvikling	2
Regning (mangler fagfolk)	1
Observasjon og deltakelse ute i klasserommene	1
Flere aktører som ikke har samme forståelse for oppdraget rolleavklaring (lærerutdannere, ressurslærere, utviklingsveiledere)	5
Skolene delaktige i flere prosjekter	1
Skolenes forståelse av skolebasert kompetanseutvikling	1
Skoleleders rolle	1
Få skolene til å eie ungdomstrinnssatsingen	1
Fokus på elevers læring	1
Gode intensjoner ivaretatt på skolene etter at UH trekker seg ut (varig læring og endring)	3

Når lærerutdannerne blir bedt om å se framover i satsingen og å peke på mulige utfordringer, er det noen punkter som skiller seg klart ut og som er sterkt i fokus hos veldig mange av aktørene fra de ulike UH-sektorene.

Hele elleve UH-institusjoner ser utfordringer knyttet til det å starte opp med pulje 2 i satsingen mens pulje 1 fremdeles er i gang. Dette er et punkt som muligens kan relateres til de bekymringer som ble uttrykt knyttet til tid, ressurser og til langvarige ansettelsesprosesser innenfor UH-systemene (jf. tabell 2b og 3b). Utfordringer rundt økonomi og tidsbruk nevnes spesifikt av to institusjoner også i spørsmål 4. Det er i tillegg to institusjoner som påpeker viktigheten av å få flere fagpersoner inn i arbeidet med ungdomstrinnet i utvikling. En institusjon nevner at det er viktig å kunne matche de behovene som de ulike samarbeidsskolene har, og samtidig uttrykker én annen institusjon bekymring over manglende kompetanse knyttet til regning som grunnleggende ferdighet. Det pekes også på, fra én institusjon, at lærerutdannere som er rene faglærere ikke nødvendigvis har den kunnskapen om organisasjonsutvikling som anses som viktig for å kunne jobbe godt med de ulike prosessene i

organisasjonen som helhet. Det kan synes som om mange av tilbyderne lettere ser krysningpunkter mellom sin egen fagkompetanse og det som skolen har valgt som satsingsområde, enn det som har med utviklingsutvikling å gjøre. Denne antagelsen bygger også på det som vi ser at flere av UH-institusjonene ønsker seg som faglig påfyll i nettverket, noe vi kommer tilbake til i oppsummeringen av evalueringens siste spørsmål.

I sine svar på spørsmålet om kommende utfordringer berører også lærerutdannerne det interne arbeidet med prosjektet på egen institusjon. Å jobbe som tilbyder på skolens premisser samtidig som man også skal ha nok tid til å følge opp egne studenter nevnes av én institusjon som en mulig kommende utfordring. Videre peker noen av UH-institusjonene på at det er nødvendig å styrke samhandlingen internt i tilbydergruppen samt å få til en bedre informasjonsflyt i egen hjemmeinstitusjon. Viktigheten av å forankre prosjektet hos ledelsen i institusjonen er et annet område som nevnes.

Noen av de mulige kommende utfordringene som nevnes av lærerutdannerne er dessuten knyttet til det som skjer ute på de enkelte skolene. Ønsket om å få til varig endring i skolen opptar mange av lærerutdannerne og nevnes i evalueringen spesifikt av tre institusjoner. I evalueringen skriver dessuten én institusjon at det er viktig å få skolene til selv å eie prosjektet, og til å involvere alle ledd i skolens organisasjon. Dette kan også sees på som et ledd i å skape varig læring etter at UHs tilbydergrupper har trukket seg ut og prosjektet går fra implementerings- til institusjonaliseringsfasen. Et annet punkt som er knyttet direkte til det som skjer på skolen, og som nevnes konkret av én institusjon, er tid til deltagelse i klasserommet og til å gjennomføre observasjon av undervisning.

Det jobbes på mange nivå og foregår mange parallelle prosesser i arbeidet med ungdomstrinnsatsinga. Én institusjon nevner derfor spesifikt at prosjektets fokus på utvikling av elevenes læring ikke må forsvinne til fordel for fokuset på skoleledelse og skolens lærere. Elevperspektivt må hele tida stå sentralt i det arbeidet som gjøres innenfor prosjektet understreker denne institusjonen.

Mange skoler er involvert i flere utviklingsrelaterte prosjekter, noe som kan gjøre arbeidet og prioriteringene utfordrende dersom man ikke klarer å skape gode forbindelseslinjer mellom skolens ulike satsingsområder. Skoleleders

rolle understrekes av én institusjon. Skoleleder kan ha en viktig rolle nettopp i arbeidet med å bidra til at det innenfor egen organisasjon utvikles en god forståelse av selve konseptet *skolebasert kompetanseutvikling* og at lærerne klarer å se en sammenheng i de ulike prosjektene og satsingsområdene skolen er involvert i.

Også i svarene for det spørsmålet som er oppsummert i denne delen av rapporten kommer lærerutdannerne igjen tilbake til de mange ulike aktørene i prosjektet. Fem UH-institusjoner gjentar behovet for å få en tydeligere rolleavklaring. Det pekes spesifikt på at vi må unngå en situasjon der det foregår to parallelle løp i satsinga, og i den forbindelse er det viktig å få til et fruktbart samarbeid mellom lærerutdannerne og ressurslærerne, slik det kommenteres i evalueringen fra én UH-institusjon.

Tabell 5: Kommende muligheter i den skolebaserte kompetanseutviklingen

Kommende muligheter	Sum
Måten å tenke på i skolebasert kompetanseutvikling bør implementeres i egen institusjon	1
Få med flere fra egen institusjon inn i kompetanseutviklingen	1
Samarbeid på tvers av fag i UH	3
Bringe kompetanse fra satsingen inn i lærerutdanningen	2
Inkludere praksisstudenter sammen med oss i møte med skolene	1
UH-teamet mer samkjørt	1
Forskning på utviklingsprosessene – praksisnær forskning	8
Samarbeid mellom UH-institusjoner viktig for å lære	2
Teori og praksis møtes	2
Skolen relevant læringsarena for lærerutdannere	1
Løfte frem skolebasert kompetanseutvikling sammen med «skolering» i skolene	1
Skoler får kompetanse i utviklingsarbeid	1

I de åpne svarene fra de enkelte UH-institusjonene er det mange ulike faktorer som sees på som muligheter innenfor den nasjonale satsinga på ungdomstrinnet. Det punktet der det er størst enighet (kommentert av åtte UH-institusjoner) dreier seg om mulighetene til å bedrive praksisnær forskning på de utviklingsprosessene der lærerutdannerne selv er viktige bidragsytere. Gjennom prosjektet er det etablert en nærhet til praksisfeltet som lettere gir lærerutdannerne mulighet til å gjennomføre forskning i skolen. Lærerutdannerne kommenterer videre at de gjennom prosjektet også får mulighet til å samarbeide med (sine) praksislærere, til å bli kjent med skolehverdagen og også å bli kjent med potensielle nye praksisskoler for egne studenter. I tillegg til at lærerutdannerne bidrar med faglig påfyll og organisasjonsutvikling til skolene, blir også skolene en relevant læringsarena for lærerutdannerne, slik det kommenteres fra en UH-institusjon. Når teori og praksis møtes (kommentert av to UH-institusjoner), oppnår man dermed læring for alle parter i satsinga, slik intensjonen også er.

Innenfor både forskningsarbeidet og i selve tilbyderarbeidet åpner satsinga for muligheter til samarbeid på tvers av fag i UH-sektoren. Dette er noe som kommenteres som positivt av tre UH-institusjoner. Samtidig er noen UH-institusjoner også åpne på at de trenger mer praktisk støtte når det gjelder hvordan man skal gå fram for å gjennomføre et forskningsarbeid i forbindelse med tilbydervirksomheten ute på skolene. Selve prosjektdeltagelsen kan føre til

mer tverrfaglig samarbeid innad i institusjonen (kommentert av tre UH-institusjoner). I tillegg peker to UH-institusjoner på at mulighetene til å utvide eget nettverk og samarbeide om prosjekter på tvers av institusjoner blir enklere gjennom felles deltagelse i nettverket for kompetansemiljøer. Det siste sees også som et ledd i egen læring og utvikling for de involverte lærerutdannerne.

Det er ikke bare egen utvikling og mulighet for å drive egen forskning som opptar lærerutdannerne når de vurderer kommende muligheter i prosjektet. Skolenes muligheter til å få økt sin kompetanse innenfor utviklingsarbeid kommenteres også av en UH-institusjon. I tillegg leser vi at noen av lærerutdannerne ser muligheter for å inkludere egne praksisstudenter, for eksempel gjennom at studentene blir med når tilbyderne har møter og/eller seminar med skolene. To UH-institusjoner nevner dessuten at kompetansen ervervet gjennom satsingen kan bringes inn i lærerutdanninga, og en institusjon kommenterer at måten å tenke på i den skolebaserte kompetanseutviklingen bør implementeres også i egen institusjon. Igjen ser vi dermed tegn på at det fokuseres på læring for mange aktører innenfor denne satsinga. En av UH-institusjonene sier det slik i evalueringskjemaet: "Vi er like dedikert og opptatt av lærerrollen og elevenes læring som praksisfeltet er. Vi er dermed en av partnerne i å utvikle "verdens beste skole!". Ønsket om at den store nasjonale satsinga skal lykkes må dermed sies å være sterk.

Tabell 6: Ønsker for neste samling

Ønsker for neste samling	Sum
Fortsette med erfaringsutveksling	3
Fortsette med erfaringsdeling på tvers av UH-institusjoner	1
Presentasjon av utviklingarbeider tilbydere - rektorer - lærere	2
Presentasjon av forskning	1
Forskning i prosjektet. Tematisering for videre samarbeid om publikasjoner	4
Mer fokus på satsingsområdene – deling av suksesshistorier	2
Hvordan integrere vurdering i arbeidet	1
Mer faglig påfyll om lederutfordringer og organisasjonslæring	2
Felles samling ressurslærere, utviklingsveiledere, skoleeier og UH-sektoren	8
Informasjon om innholdet i de andre rollene til de andre aktørene	1
Samkjøring mellom UH-sektoren mht ressursbruk i skolene	1
Legge ut alt som blir presentert på samlinger	1

Det siste spørsmålet deltagerne ble bedt om å svare på i evalueringen er knyttet til eventuelle ønsker om innhold for neste samling i nettverket. I svarene kan vi lese at lærerutdannerne ønsker seg en blanding av det vi kan omtale som faglig påfyll og presentasjoner på den ene sida, og tid til erfaringsdeling på den andre sida.

Mange av UH-institusjonene har, som nevnt flere ganger, pekt på utfordringa (og mulighetene) knyttet til det at prosjektet har så mange aktører, noe som krever en rolleavklaring og et samarbeid slik at alle krefter drar i samme retning. Det er derfor ikke overraskende at det ønsket som det er mest konsensus om handler om å få til en felles samling der flere av de involverte aktørene møtes. Her nevner hele åtte UH-institusjoner at det er ønskelig med felles møtearenaer for alle impliserte parter, dvs. UH selv, skoleeiere, ressurslærere, utviklingsveiledere og rektorer. Noen foreslår dessuten at slike store samlinger kan foregå regionvis og ikke nødvendigvis trenger å skje i form av nasjonale samlinger. I nær tilknytning til ønsket om felles møtearenaer nevner også én UH-institusjon at de ønsker seg mer informasjon om selve oppdraget og mandatet til de andre aktørene.

Det er som nevnt flere institusjoner som kommenterer at tid nok til erfaringsdeling er viktig på samlingene. Det er også noen som kommer med mer konkrete forslag til hvilke erfaringer som kan deles på neste samling og hvordan dette kan organiseres. Her nevnes for eksempel at det er ønskelig å fortsette med erfaringsdeling på tvers av institusjoner og at man i slike grupper kan dele

erfaringer rundt hva som er gjort, hva som virket og hva som ikke virket. I tillegg nevner to UH-institusjoner at det er ønskelig med erfaringsdeling i grupper knyttet til de spesifikke satsingsområdene. Her kan deling av suksesshistorier være et aktuelt tema. Det er også kommentert at noe av erfaringsutvekslinga kan gjennomføres i plenum, og at ulike tilbydere kan inviteres til å si noe konkret om hvordan de arbeider med en skole. To institusjoner sier dessuten at de kan tenke seg å høre erfaringer fra en tilbyder, en rektor og en lærer knyttet til samme skole.

Erfaringsdeling i dialogbaserte arbeidsmåter er et annet konkret forslag som nevnes i evalueringsskjemaene. Samme institusjon nevner dessuten behovet for en avklaring eller en tydeligere definisjon av hva som ligger i begrepet *klasseledelse*, slik dette brukes og jobbes med i prosjektet.

Når det gjelder ønsket om faglig påfyll, nevner to institusjoner spesifikt temaene *lederutfordringer* og *organisasjonslæring*. Å bruke noe av tida på neste samling til å bli mer kjent med relevant forskning innen området *organisasjonsutvikling* nevnes også som et konkret forslag. En institusjon ønsker dessuten innspill til hvordan *vurdering* kan integreres bedre i den nasjonale satsinga.

Fire UH-institusjoner kommenterer arbeidet med egen forskning. Her foreslås det blant annet å la lærerutdannere som allerede er kommet i gang med egne forskningsprosjekter innenfor prosjektet presentere dette for andre UH kolleger på samlinger. Samme institusjon ønsker også en tematisering for videre samarbeid om mulige publikasjoner. Også en annen institusjon nevner at det er ønskelig med konkrete problemstillinger til forskningsprosjekter, slik at lærerutdannere fra ulike UH-institusjoner kan melde seg på. "Det er viktig å komme i gang med et konkret prosjekt slik at det ikke blir bare prat", sier en institusjon i sin evaluering.

Til slutt nevner vi at det er ytret ønsker om bedre tilgang til alt som presenteres på samlingene, samt ønsker om informasjon om hvilken kursing ressurslærerne får av de nasjonale sentrene.

Avsluttende refleksjoner og veien videre

Avsluttende refleksjoner

Vårt inntrykk er at lærerutdannerne i pulje 1 sammenlignet med de som deltok i piloten har en større forståelse for skolebasert kompetanseutvikling. Det er også tydelig at kunnskap fra forskningen på piloteringen har hatt betydning for en felles forståelse av skolebasert kompetanseutvikling i UH-sektoren og for hvordan lærerutdannere samarbeider på egen institusjon og i møte med skolene. Kunnskap som er utviklet gjennom forskningen på piloteringen ble forsøkt spredd både gjennom erfaringsdeling og presentasjoner av forskningsfunn, slik at alle deltakende lærerutdannere skulle få innblikk i den forståelsen som ble utviklet i pilotenen. I tillegg har vi inntrykk av at rapporten «En gavepakke til ungdomstrinnet?» er lest. Kunnskapen har slik nådd fram til de aktuelle mottakerne.

Vårt inntrykk fra samlingene er at det er en positiv stemning i lærerutdanningene knyttet til arbeidet i skolene, og at lærerutdannerne opplever arbeidet som meningsfylt og betydningsfylt både for skolene og for egen institusjon. Vi har også inntrykk av at lærerutdannerne møter på netterverksamlingene med en iver for å lære mer om skolebasert kompetanseutvikling.

Mange av lærerutdannerne uttaler at de har gode erfaringer med å jobbe i team på egen institusjon (9), og flere UH-institusjoner (9) har som intensjon å skape tverrfaglige team. Flere lærerutdannere påpeker også viktigheten av at to eller flere lærerutdannere møter skolene i fellesskap. Tre (3) tilbydergrupper uttaler at de på egen institusjon fungerer som en forskningsgruppe. Lærerutdannere på disse institusjonene tar i bruk egen FoU-tid for å kunne bruke mer ressurser på den skolebaserte kompetanseutviklingen, noe som også fører til at de får flere møtepunkter med skolene. Det er en gjennomgangstone blant lærerutdannerne at de ønsker å knytte forskning til utviklingsarbeidene som de støtter i praksisfeltet. De ønsker også at deler av samlingene skal rette fokus mot F'n i FoU-arbeid. Med bakgrunn i dette kan lærerutdanningene bli mer integrert, praksisbasert og forskningsbasert, noe som også etterlyses i NOKUTs evalueringer.

Vi erfarer imidlertid at UH-institusjoner som mangler tilbydere med kompetanse innen skoleutvikling også strever mer enn andre tilbydergrupper med å jobbe komplementert med prosess og innhold i møte med skolene. Dette kan bidra til ytterligere «strek i laget» når det gjelder hva lærerutdannere kan bidra med i møte med skolene.

I den skolebaserte kompetanseutviklingen er det nå mange aktører. Flere lærerutdannere ønsker både en rolleavklaring samt en avklaring på hvordan samarbeidet mellom ulike aktører kan foregå for å fremme skolebasert kompetanseutvikling på best mulig vis. Dette gjelder ressurslærere og utviklingsveiledere, samt skoleledere og skoleeiere og samarbeidet med disse.

Vårt inntrykk er at rollen til de nasjonale sentrene ble mer tydelig for alle i den første samlingen i pulje 1 i september 2013, men våre observasjoner tilsier at representanter fra disse blir lite brukt som ressurspersoner av UH-institusjonene. På samlingene deler imidlertid deltakerne erfaringer i små grupper. Dette er en god arena for relasjonsbygging, både mellom representanter fra sentrene og lærerutdannere og mellom de ulike lærerutdannerne. Deltakerne savner imidlertid, som allerede nevnt, kontakt med de andre aktørene i den skolebaserte kompetanseutviklingen. Det ble derfor opplevd som meget positivt at en ressurslærer fortalte om sine erfaringer knyttet til egen rolle på samlingene. Det ble også godt mottatt at en rektor foreleste om sin rolle og sine erfaringer.

Ved enkelte UH-institusjoner er mange faglærere involvert, uten at de har dannet et tilbyderteam. Vi er fortsatt bekymret for at lærerutdannere i ungdomstrinnsatsingen som ikke jobber i team på egen institusjonen, i liten grad får delta i refleksjon omkring skolebasert kompetanseutvikling. De vil dermed ha redusert mulighet til å utvikle et integrert opplegg hvor prosess og innhold er inkludert. De vil heller ikke kunne sikre at kvaliteten til hver enkelt tilbyder er god nok, da de ikke gjennomfører felles planlegging og refleksjon.

Vi ser fortsatt at ressursene beregnes ulikt ved UH-institusjonene. Dette innebærer at antall møtepunkter mellom lærerutdannere og skolene vil bli ulikt. I pulje 1 har hver enkelt UH-institusjon et antall skoler å forholde seg til som er håndterbart når det gjelder å kunne bidra til endring og utvikling i skolene. Vi deler imidlertid bekymringen mange UH-institusjoner (11) trekker frem i

tilbakemeldingen når det gjelder oppstart av pulje 2. Forskningsstudier viser at det er behov for regelmessig kontakt og tett oppfølging av skolene, spesielt i oppstartsfasen. Inntrykket vårt er at lærerutdannere føler dette på kroppen og ser betydningen av dette. Det vil bli vanskelig å være så tett på skolene i opptrappingen som skjer høsten 2014, når pulje 2 starter opp. Bekymringen er spesielt knyttet til forskningsfunn som viser at oppstartsfasen i slike prosjekter er fundamentet for videre utvikling. Som vi skriver i rapport fra november 2013, opplever vi også nå at lærerutdannere er generelt positive til skolebasert kompetanseutvikling og at de ønsker å utvikle både skolene og seg selv i tilbyderrollen. Vi håper derfor at denne positiviteten og stå-på-viljen ikke vil drukne i de utfordringer de vil oppleve i møtet med det store antall skoler de skal samarbeide med høsten 2014.

Vi deler enkelte UH-institusjoners bekymring knyttet til skoleledelsen og deres ledelse av skolebasert kompetanseutvikling. Denne utfordringen vil være enda større for skolelederne når både utviklingsveiledere og ressursledere er aktører i den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Veien videre

Oppmerksomheten må fortsatt rettes mot å utvikle forståelsen for skolebasert kompetanseutvikling i UH-institusjonene og FoU-arbeid som kan kyttes til dette. Blikket må da rettes både mot utviklingsprosesser samt forskning på disse.

Det bør tas opp i NRLU hvilken betydning skolebasert kompetanseutvikling kan ha for lærerutdanningene når det gjelder å fremme en forskningsbasert, integrert og praksisrettet lærerutdanning. Det bør videre tas opp i NRLU hvordan ledelsen i lærerutdanningen kan bidra til å støtte skolebasert kompetanseutvikling i egen institusjon (fortgang på ansettelse i nye stillinger, forankring av satsningen i egen institusjon, forståelse for organisasjonsutvikling som innebærer samarbeid i team og læring for lærerutdannere som deltar i skolebasert kompetanseutvikling, bruk av FoU-ressurs inn mot skolebasert kompetanseutvikling).

Lærerutdannerne må fortsatt få muligheter til å samarbeide og utvikle felles forståelse knyttet til temaene i den skolebaserte kompetanseutviklingen.

Det blir derfor fortsatt viktig å skape arenaer for felles kunnskapskonstruksjon. Nettverk for kompetansemiljøer er ett slikt nettverk.

Lærerutdannerne og prosjektdeltakere fra de nasjonale sentrene må fortsatt få mulighet til å samarbeide om satsingen. Én arena for dette er Nettverk for kompetansemiljø. Andre arenaer må imidlertid kunne skapes i samarbeidskonstellasjoner som vokser frem.

Det må fremmes en rolleavklaring mellom de ulike aktørene (lærerutdannere, utviklingsveiledere, ressurslærere, skoleeiere, skoleledere) i den skolebaserte kompetanseutviklingen, og videre legges til rette for møtepunkt og samarbeid mellom de ulike aktørene.

Diskusjonen rundt bruk av ressurser i UH-institusjonene må fortsette. Oppstarten av pulje 2 må følges nøye med, og det må eventuelt settes i gang tiltak som kan bidra til å ivareta stå-på-viljen og positivismen hos lærerutdannerne også i pulje 2, når de får langt flere skoler å forholde seg til.

Oppmerksomheten må rettes mot økt kunnskap om organisasjonsutvikling og skolebasert kompetanseutvikling hos lærerutdannere, skoleeiere, skoleledere og lærere i skolen.